

Bes ediň indi!

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 25 января, 2025

Bes ediň indi! BES EDIÑ INDI!

Biz ýere düşen nan owuntygyny görende, şobada ýerden alýan, öpüp alnyňa sylýan nesilleriň iň soňky tapgyry. Çörek mukaddesdir. Çörek yrsgal-döwlet, bereketdir.

Hezreti Muhammet pygambar (s.a.w) çörege iñňän uly sarpa goýdy:

«Çörege hormat goýuň. Alla onuň rysklaryň iň şereplisi kylandyr. Kim çörege hormat goýsa, Alla hem ony sylar».

Diňe biziň medeniýetimizde-de däl. Jöhit ynanjynda Hudaýa çörek (hudaýyoly) sunulýar. Hristianlar üçin çörek Hezreti Isa pygamberi (a.s) aňladýar.

Ýogsa-da... Haýsy çörek? Sowalyma kábiriňiz geň galmagyňz mümkün? Düşündirjek bolaýyn:

Dünýä taryhyň ilkinji medeniýetine degişli edilen bugdaý sortlary "Einkorn" (*Triticum monococcum*) we "Emmer" (*Triticum dicoccum*) bugdaýlarydyr. Bulara Anadolynyň iň gadymy oturymly ýerlerinden Diýarbekiriň Çaýyröni diýlen ýerinde b.e.önüki 7-nji müňýyllykda gabat gelindi. Konyanyň Çatalhöyük, Burduryň Hajylar diýen ýerinde geçirilen gazuw-agtaryş işlerinde çöregiň ilkinji bolup kimler tarapyndan bişirilendigini tassyklaýan maglumatlaryň üstünden baryldy.

Bu antiki bugdaýlaryň dowamyny häzir Anadolyda hasyly örän az

bulan «siýez» (однозернянка культурная), «kawylja» (пшеница двузернянка) ýaly «ata tohumlary» dowam etdirýär... Biziň günlerimizde bugdaýyň genetikasy doly üýtgedildi, DNK düzümi bozuldy. (Önûme aşgazanymyza aralaşýan zäherli himiki maddalaryň, pestisidleriň goşulýandygyny agzajagam däl. Şeýle-de, müňlerçe ýylyň dowamynda edilip gelinýän tohum çalşygyny hadagam edýän, global kompaniýalaryň ýarlygy goýlan tohumlary almaga mejbur edýän 2006-njy ýylyň 31-nji oktýabrynda çykarylan «Tohumçylyk hakynndaky kanuny» asla-da agzajak däl.)

Netijede, çöregiň bereketi gaçyryldy...

Saçakdaky çöregimize birtopar goşundы maddalary goşulyp, çörek bolmakdan çykaryldy.

Indi Hezreti Muhammediň (s.a.w) iýen çöregi ýok.

Tohumlar bilen oýnamak maksatnamalaryna Meksikada başlap, Kolumbiýada, Çilide, Peruda dowam etdiren ABŞ muny «ýaşyl rewolýusiýa» ady bilen dünýäniň agzyna dykdy! Şol bugday Türkiýä 50-nji ýyllarda aralaşdy.

Eýsem... şol bugday adamdyr haýwanyň organizmine näme edýär?

Ewolýusiýanyň esasy teoriýasy şol bir wagtyň we ýeriň özünde janly-jandarlaryň birlikde öndürijiliginini ýokarlanmagydyr.

Genetikasy üýtgedilen organizmler bir million ýylда başdan geçirirmeli ewolýusiýasyny birküç aýda geçiräýýär! Meselem, «kawylja» ýaly gadymy bugdayda 28 hromosom bar. Häzirki 48 hromosomly bugdayda we 23 müň hili glýuten (клейковина) bar...

Iň zyýanly üýtgeşme bugday proteini glýutende emele geldi. Çünkü glýuten dünýäniň iň köp ulanylýan goşundы maddalarynyň biri. Hamyryň ýugrumyny-çeýeliginı, gatylygyny, aýratynam çöregiň şekilini saklamagyny üpjün edýär.

Hany, diýilýär-ä: «Şonça çörek iýsemem, doýup bilmedim» diýip. Ine, munuň düýp sebäp gandaky süýjılık derejesini çalt ýokarlandyrýan genetikasy üýtgedilen bugdaydaky karbongidrat düzümi bulan «amilopektin A» protein! Ol edil geroin ýaly adamy çörege baglap goýýar...

Çaý şekeriniň glisemik indeksi 59%-kä, bugday çöreginiň glisemik indeksi 72%. Bh madda şeker metabolizmasy bilen oýnap, akyrmak duýgusyny oýarýar.

Netijede... Elmydama insulin duýduryşyna uçraýan öýjüklerde insuline garşı immunitet ösyär we insulin gormony ýag öndürip çykaryşy artdyrýar. Yzyndanam glýukuza metabolizmasy bozulýar we kän wagt geçmäňkä «Tip 2» süýjili diabet keseli başlaýar.

Diňe bulam däl:

Çölýak (glýuten enteropatiýasy, глютеновая болезнь), önelgesizlik, saç düşme, tapsyzlyk, kanagatsyzlyk, işdäszizlik, bogun spazmalary, annemiáa, näbelli bogun agyrylary, romatizmal keseller, witamin ýetmezçilikleri, ham gommalary ýaly simptomlara sebäp bolýar. Sanasaň sogaby bar...

Çörek bişirijiler sindikatyň başlygy, Rizäniň Çaýeli etrabyndan Jihan Koliwar özüne mahsus dili bilen «Çörek nadan jemgyyetleriň esasy azyk önümidir. Biziň jemgyyetimiz çörek bilen doýyandygy üçin başında ýigrimi ýyl bări şeýle ýolbaşçylar otyr» diýdi.

Tussag edildi!

Aýdan sözi üçinem adam tussag edilermi, heý? Aýyp bolar-a. Şundan soň-a aýdlara sözem galmadı. Bes ediň indi.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 11.11.2022 ý. Publisistika